

SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE ALE VERII

CIREȘAR - 2022

Iunie este timpul solstițiului de vară, când ziua este cea mai lungă din an. Acum vegetația atinge apogeul dezvoltării. Luna iunie este și luna cireșelor. Cireșele sunt dăruite ca ofrande alături de colivă și colarez la Moșii de Vară. Totodată, fructele de cireș sunt expresia văpăii de iubire a tinerilor soți și a fertilității noii familii întemeiate. Apoi, cireșele sunt legate și de jocurile copilăriei, fiind un simbol al inocenței copilăriei și al spiritului ludic al oamenilor.

2 iunie – Înălțarea Domnului/Ispas, Ziua Eroilor, Paștele Cailor, Sf. Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și <https://www.youtube.com/watch?v=NP-hIB72PU&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTlpW0vVh0GQFA>

De Înălțarea Domnului sunt sărbătorite 40 de zile de la Înviere. Sărbătoarea se află în strânsă legătură cu Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Aceste trei sărbători leagă pământul de Cer prin calea luminii mântuitoare.

De Ispas, se înroșesc ouăle iar creștin-ortodocșii se salută cu: „-Hristos s-a Înălțat!/ - Adevărat s-a Înălțat!”. Sunt cinștiți și pomeniți moșii și strămoșii la liturghii. Sunt prăznuiți eroii și martirii neamului. Totodată, în calendarul popular este sărbătoarea fânului și a holdelor de grâu. Prin urmare, nu e bine să muncești. Munca câmpului provoacă schimonosirea bărbaților de către lele, atrage grindină pe ogoare și aduce lupii la stâne.

Paștele cailor își are originile în legendele populare ale românilor. Se spune că Fecioara Maria ar fi pedepsit caii pentru lăcomie, deoarece au mâncat pâină și fânul pe care era culcat Iisus Hristos. De aceea, caii se pot sătura cu mâncare doar în ziua de Ispas.

De la Înălțare până la Rusalii cetele de călușari străbat satele muntenești și oltenești, pentru a proteja oamenii de lele. Ielele se mai numesc și Vântoase, Frumoase, Șoimane sau Rusalii. Este o perioadă benefică pentru culegerea plantelor de leac.

Astăzi este pomenit Sf. Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava ocrotitorul Moldovei.

11 iunie – Moșii de Vară/Sâmbăta Rusaliilor/Vartolomeul Grâului

Accesează: <https://patrimoniu.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și https://www.youtube.com/watch?v=EgyeG_QQ7Og&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTLpW0vVh0GQFA

Sâmbăta Morților este consacrată alungării spiritelor rele de pe pământ. Potrivit obiceiurilor tradiționale, sufletelor din lumea de dincolo li se aduc drept ofrande: colare în străchini de lut, linguri din lemn de tei, ulcele cu apă cu cireșe agățate de coadă și o felie de pâine deasupra etc. De Sâmbăta Rusaliilor se spune că Moșii (spiritele morților din neam) se duc pe Valea cu Dor, unde găsesc tot ce au primit de pomană de-a lungul anului.

În Sâmbăta Rusaliilor are loc Legatul Steagului și Jurământul călușarilor. În acest an, Moșii de Rusalii se suprapun cu Vartolomeul Grâului. De acum începe să se umple bobul spicului de grâu și înflorește teiul.

13 iunie – Lunea Sfântului Duh/Rusaliile

Accesează: <https://patrimoniu.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și <https://www.youtube.com/watch?v=WC8iMMu0NGw&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTLpW0vVh0GQFA>

Ritualul Călușului are drept scop vindecarea celor „luați de lele” și a celor „rămași șoimăriți”. Cele trei zile ale Rusaliilor se țin pentru ca oamenii să nu devină pocțiți și muți și pentru a nu se îmbolnăvi animalele domestice. Este bine ca oamenii să nu doarmă sub cerul liber. Cetele de călușari joacă prin curțile oamenilor până la Spartul Călușului, în seara zilei de luni a Rusaliilor.

24 iunie – Drăgaica/Sânzienele/Ziua Soarelui/Nașterea Sf. Ioan Botezătorul

Se spune că, în miezul verii, fetele joacă drăgaica ca să nu mănânce vârcolacii soarele. Drăgaica celebrează iubirea și lumina și se află în opoziție lelele/Sânzienele, acestea din urmă fiind cele care iau sporul casei.

Legende populare spun că Sânziana ar fi fost o fecioară, ce și-a făcut o cunună din flori galbene. Ajunsă acasă de pe câmp, a aruncat cununa pe acoperiș, zicând: „Cunună de te vei opri pe casă, voi avea viață lungă; dacă vei pica, voi muri!”. De aici, a rămas obiceiul aruncării cununelor de sânziene pe casă ca practică de aflare a destinului.

Prin urmare, în zorii zilei dintre 23 și 24 iunie, copiii fac cununi din sânziene pentru membrii familiei. Fiind aruncate peste casă, cununile de sânziene anunță apropierea morții pentru acela a cărui cunună de sânziene a căzut prima. Dacă pe sânziene cade roua, copiii vor avea noroc tot anul. De asemenea, dacă fetele de măritat își pun sânziene sub pernă, își visează ursitul.

De Drăgaică, lelele sfârșesc traseul lor pământesc. Acestea îi pedepsesc crunt pe cei care nu le respectă ziua prin pocire și muțenie. Femeilor care cinstesc puterea lelelor, acestea le dezvăluie unde înfloresc sânzienele și iarba-fiarelor.

De Drăgaică/Ziua Soarelui românii sărbătoresc Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, fiul lui Zaharia Arhiereul și al Elisabetei celei Sterpe.

29 iunie – Sân-Petru de vară/Sărbătoarea lupilor

Accesează: <https://patrimoniu.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și https://www.youtube.com/watch?v=fTxZ4_MOj7E&list=PLc8fqNjp6LV_-Cg332ZkAm5nljpDhrh0W

Sfântul Petru este patronul spiritual al agricultorilor. Acesta și fratele său, Sf. Petru de Iarnă (16 ianuarie), stăpânesc căldura și ploaia. Sân-Petru de Vară este sărbătorit pentru protecția oamenilor împotriva grindinei și pentru apărarea animalelor domestice împotriva lupilor.

În legendele populare, se spune că Dumnezeu i-a dăruit Sf. Petru cheile Raiului pentru că a fost bun și harnic. Vistierul cerurilor are datoria de a împărți hrană animalelor sălbatice și de a topi grindina prin fierbere. De aceea, oamenii care lucrează câmpul astăzi sunt pedepsiți prin vijelii și trăsnete.

De Sân-Petru de Vară se dau de pomană mere dulci, colaci, colivă și lumânări celor de pe lumea cealaltă. Femeilor bătrâne le este interzis să mănânce mere dulci până la Sf. Ilie.

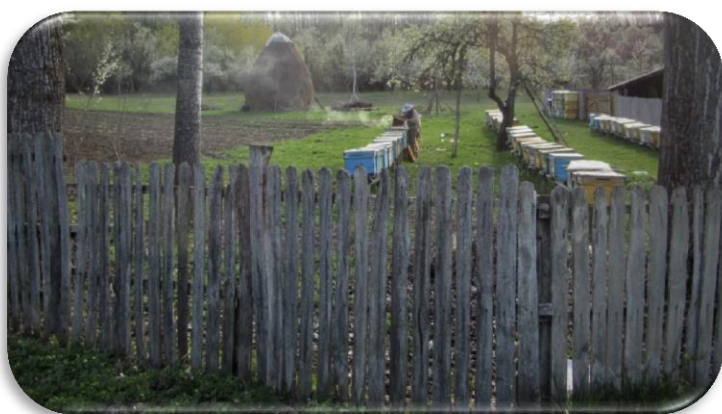
Sân-Petru de Vară face trecerea către iarnă. Răsare pe cer constelația Cloșca cu puii (roiul stelar al Pleiadelor din constelația Taurul).

CUPTOR – 2022

În luna lui Cuptor se coc și se recoltează „roadele câmpului”. Credințele populare spun că, pe vreme de secetă, se anunță vijelie mare atunci când soarele arde înăbușit, cu zăduf. Când norii negrii se ridică de peste păduri sau atunci când merg împotriva vântului este semn de „ploaie putredă” (măruntă și lungă). De asemenea, „se dezleagă ploaia”, atunci când o femeie însărcinată este stropită cu apă pe neașteptate. Tot în popor, se mai zice că, pentru a alunga furtuna trebuie înfipt în pământ un topor sau un cuțit. Cu tăișul se face semnul crucii pe pământ. Pe muchia lor se presară puțină sare și se așează spre apus, în timp ce copii rostesc: Fugi, fugi, ploaie mare/Că te ajunge Sfântul Soare”.

20 iulie – Sânt-Ilie

Accesează: <https://patrimoniu.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și https://www.youtube.com/watch?v=bQ_YnJlIQj0&list=PLc8fqNjp6LV_-Cg332ZkAm5nljpDhrh0W&index=12

Sântilie este patronul verii agrare, pastorale și apicole. Sântilie este o divinitate a Soarelui și a focului. Tot el stăpânește furtunile și grindina. Legende populare spun că fulgerul este unealta lui Sântilie. Tunetul este zgomotul făcut de hurelul trăsurii lui iar trăsnetul este biciul de foc, cu care Sf. Ilie îi lovește pe diavoli.

Ziua lui Sântilie este consacrată cultului Moșilor, cu precădere sufletelor copiilor morți din neam. Credințele populare susțin că în această zi, sufletele celor din lumea de dincolo vin pe la casele oamenilor. Femeile dau de pomană copiilor din vecini sau străinilor mere verzi timpurii. Merele trebuia să fie neatinsse, pentru ca Sf. Ilie să nu dea grindină.

La Sântilie, cei care au ca ocupație tradițională albinăritul „retează stupii”. Pentru păstori este miezul anului pastoral, când se organizează nedei, bâlciuri, târguri, sărbători câmpenești etc.

GUSTAR/SECERAR – 2022

În august vara își atinge prea plinul văpăii sale și începe să se stingă spre toamnă. Oamenii se înfruptă din fructele din livezi și din legumele din grădini. Recoltează „roadele câmpului” de pe ogoare, fiind o perioadă specifică treieratului grâului.

2 august – Ziua Ursului

Mascați din Joldești, com. Vorona – CS II dr. Narcisa Știucă, 1997

Ursul este asociat cu omul datorită posibilității sale de a se deplasa biped. De asemenea, are o „casă” (bârlogul), însă nu poate stăpâni focul.

În satele de munte din Bucovina se crede că omul are o stea pe cer și un urs pe pământ. Alter-ego-ul omului este fie pașnic, fie fioros.

În Zona Oltului, Ursul Mare reprezintă personificarea Ursei Mari. Ursa Mare reprezintă constelație care indică miezul nopții pe timp de vară.

Ursul este un simbolul puterii și al fertilității. Spiritele rele îi ocolesc pe cei numiți Ursul. În cadrul jocurilor de mascați de la Anul Nou, ursul moare și reînvie, pentru a consuma tot răul acumulat în anul ce se sfârșește.

În basmele populare, eroul este protejat de forțele răului de puiul oferit în dar de ursoaica recunoscătoare. Legendele tradiționale ne arată ursul ca pe un animal păcălit de vulpe. La o privire mai atentă, ursul este pedepsit de divinitate, prin mutilarea cozii în apa înghețată, pentru nesațul cu care a mâncat pește. Despre urs se mai crede ca este „câinele lui Dumnezeu”.

6 august – Probejania/Schimbarea la față a Domnului

Probejania este cea mai importantă sărbătoare din postul Adormirii Maicii Domnului. Potrivit credințelor populare, astăzi toți cei care s-au certat de-a lungul anului trebuie să se împacă cu ceilalți și cu ei însuși prin forța iertării.

Probejania indică hotarul dintre vară și toamnă. Frunzele încep să se îngălbenească. Iarba nu mai crește. Berzele și rândunicile migrează în țările calde. Se adună plantele de leac, precum: leușteanul, mușețelul, usturoiul etc.

De Schimbarea la față a Domnului, creștinii fac o pomenire a celor trecuți în lumea de dincolo și le oferă struguri.

15 august – Sântămăria Mare/Adormirea Maicii Domnului

Accesează: <https://patrimoni.ro/patrimoniu-imaterial/arhiva-digitalizata> și <https://www.youtube.com/watch?v=BvUhUTHrHfA&list=PLc8fqNjp6LV-TOyTjV3CTLpW0vVh0GQFA>

În popor, Adormirea Maicii Domnului este numită Sântămăria Mare. Sântămăria este protectoarea tuturor celor năpăstuiți de soartă, a celor bolnavi și a celor sterpi. Maicii Precista i se adresează rugăciuni, în special, pentru căsătoria fetelor, pentru o naștere ușoară și pentru iertarea păcatelor celor din lumea de dincolo. Se fac pomeni pentru neamul cel adormit.

Atunci când creștinii celebrează Adormirea Maicii Domnului, sărbătoresc ridicarea la ceruri a Maicii Domnului, fiica lui Ioachim și a Anei. Doar în Moldova, Sântămăria Mare este numai a celor „adormiți” din neam. De aceea, nu este serbată ca zi onomastică, ca în restul țării.

Sfânta Fecioară Maria este patroana țesătoarelor. Se spune că la încheierea pânzei țesute, femeia trebuie să fie foarte iute de mână, deoarece Maica Domnului așteaptă în genunchi lângă războiul de țesut. De asemenea, Maica Domnului este protectoarea apelor, fântânilor și a celor care călătoresc pe apă. De aceea, a devenit ocrotitoarea flotei române.

Conform calendarului tradițional viticol de Sântămăria se tocmește pândarii pentru a nu fi furați strugurii. Potrivit calendarului tradițional pastoral, oile sunt coborâte de la munte de ciobani. În calendarul tradițional agrar, după Sântămăria începe semănatul grânelor de toamnă. De asemenea, se deschide sezonul nunților ce ține până la mijlocul lunii noiembrie.

29 august – Sfântul Ioan de Toamnă/Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul

Sfântul Ioan Botezătorul - Icoană sculptată în lemn de Florin Cristea – satul Vizantea Mănăstirească, comuna Vizantea Livezi, jud. Vrancea

Credințele populare spun că Irod i-ar fi tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul pe varză.

Prin analogie, este recomandat să nu se mănânce varză, fructe de culoare roșie și legumele rotunde în această zi de post.

De asemenea, este interzisă folosirea obiectelor tăioase. Pentru ruperea pâinii, se folosesc doar mâinile.